

Ця позиція повинна віддзеркалювати стратегію України у світі і базуватися на національних інтересах та пріоритетах, сприяючи позитивному середовищу для інтеграції України як у європейську, так і світову спільноту.

Було б добре, якби українські представники влади не тільки роз'яснювали свою внутрішню і зовнішню політику, але за допомогою некомерційних організацій намагались привернути увагу до своєї країни і таким чином створювати рівні стартові можливості в конкурентній боротьбі за свій вплив за кордоном.

Окрім того, українські політики і державні установи повинні мати консолідовану позицію з різних питань, які висвітлюються зовні.

Україна повинна проводити добре продуману інформаційну стратегію: активно пропагувати свої досягнення і можливості, підтримувати українські інформаційні центри в різних країнах, просувати українські ЗМІ в різних мережах у світі, проводити мовлення різними мовами. Доступність інформації відіграє вирішальну роль у розповсюдженні своїх цінностей, поглядів, у тому числі і в рекламі українських політичних ідей та концепцій.

Велику роль при формуванні позитивного міжнародного іміджу України має відіграти фінансування зарубіжних українських фондів, дослідних центрів та інших організацій незалежно від того, хто перебуває при владі. І від політичних дебатів не повинна потерпати така важлива сфера.

Побудова правової держави на основі демократичних цінностей, розвиток громадянського суспільства повинні бути основою для розвитку відносин з Європейським Союзом, їх стабільністю і передбачуваністю.

¹ Горбушина О. Имидж страны: социально-психологические особенности формирования внешнего имиджа страны / О. Горбушина // Имиджелогия – 2005: феноменология, теория, практика. Материалы Третьего Международного симпозиума. – М. : РИЦ АИМ, 2005. – С. 230-232.

² Головлева Е. Имидж как средство информационно-коммуникационной поддержки внешней политики государства / Е. Головлева // Власть. – 2007. – №7. – С. 61-63.

³ Галумов Э. Имидж против имиджа / Э. Галумов. – М. : Известия, 2005. – 552с.

⁴ Соседи ассоциируют Украину с коррупцией и каникулами [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://rodrobnosti.ua/society/2011/06/22/776845.html>.

⁵ Філіпчук В. Спроможність бути державою / В. Філіпчук // Дзеркало тижня. Україна. – 2013. – 30 листопада.

⁶ Frank Lisa. Розгін Євромайдану: реакція України і світу [Електронний ресурс] / Lisa Frank. – Режим доступу: <http://eastbook.eu/ua/2013/12/country-ua/ukraine-ua/rozgin-evromaidanu-reaktsia-ukrainy-i-svitu/>.

⁷ Почти 60% украинцев выступают за евроинтеграцию / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.unian.net/politics/852971-pochti-60-ukraintsev-vyistupayut-za-vstuplenie-ukrainyi-v-evrosoyuz-opros.html>.

www.unian.net/politics/852971-pochti-60-ukraintsev-vyistupayut-za-vstuplenie-ukrainyi-v-evrosoyuz-opros.html.

⁸ Грей Джулия. Имидж Украины зависит от того, кем она дружит [Электронный ресурс] / Джулия Грей. – Режим доступа: <http://delo.ua/ukraine/imidzh-ukrainy-zavisit-ot-togo-s-kem-ona-druzhit-washington-pos-221489/>

⁹ Євромайдан врятував імідж України у світі / [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.unian.ua/politics/862683-evromaydan-vryatuvav-imidj-ukrajini-u-sviti-ekspert.html>.

¹⁰ Евросоюз услышал голос Евромайдана / [Электронный ресурс]. – Режим доступа: <http://www.mignews.com.ua/ru/articles/150748.html>.

УДК:327.7;061.1.ЄС

© Оксана Добржанська
(Чернівці)

РЕЗУЛЬТАТИ ІМПЛЕМЕНТАЦІЇ ІНІЦІАТИВИ «СХІДНЕ ПАРТНЕРСТВО» УКРАЇНОЮ СТАНОМ НА КІНЕЦЬ 2013 РОКУ

У статті йдеться про результати реалізації Україною Східного партнерства станом на 2013 рік. Оскільки Україна була першою з-поміж країн-партнерів СхП, яка почала переговори про укладення Угоди про асоціацію з ЄС ще в 2007 році, а у березні 2012 року парафувала її, були всі передумови вважати, що на саміті у Вільнюсі 2013 року вона стане першою, яка підпише цю угоду. Проте, як показали результати рейтингу European Integration Index 2013 for Eastern Partnership countries, Україна зайняла тільки третє місце серед шести країн-партнерів, що свідчить про те, що Україна так і не змогла скористатися своїм шансом динамічної євроінтеграції у рамках нової ініціативи. Крім того, в статті проаналізовано події після проголошення «паузи в напрямку євроінтеграції» та ситуацію непідписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС на саміті у Вільнюсі 28-29 листопада 2013 року. Автор розглядає можливі варіанти розвитку подій Євромайдану та схиляється до думки, що через несильну опозицію та неготовність до компромісу влади політична криза в Україні може затягнутися.

Ключові слова: Угода про асоціацію, Східне партнерство, Україна, Євромайдан.

О. Добржанская

Результаты имплементации Украиной инициативы Восточного партнерства на 2013 год
В статье речь идет о результатах Украины в реализации Восточного партнерства. Автор сравнивает цели Восточного партнерства и результа-

ты, какие были достигнуты Украиной. Автор анализирует саммит Восточного партнерства в Вильнюсе 29-30 ноября и его влияние на политическую жизнь Украины.

Ключевые слова: Соглашение об ассоциации, Восточное партнерство, Украина, Евромайдан.

O. Dobrzanska

The Results of Implementation of Eastern Partnership Initiative by Ukraine According to 2013

In this article it is going about the results of Ukrainian Eastern Partnership implementation. She compared proclaimed goals of Eastern Partnership and what have been done by Ukraine due to these goals. The author analyzed Eastern Partnership Summit in Vilnius in 29-30 of November and its influence to the political life of Ukraine.

Key words: Association agreement, Eastern Partnership, Ukraine, Euromaidan

Процеси розширення ЄС у 2004 і 2007 роках сформували нову конфігурацію ЄС, внаслідок чого на східних кордонах ЄС з'явилися країни, перспективи членства яких у Союзі в середньостроковій перспективі виглядають доволі сумнівними, що загострило проблему безпеки для країн-членів. Крім того, у зв'язку з так званою «втомою від розширення», тобто відсутністю ресурсів для прийому нових членів унаслідок необхідності адаптації щойно прийнятих країн ЦСЄ, у Європейського Союзу виникла необхідність виробити інструменти економічної та політичної присутності ЄС у Східній Європі, уникаючи при цьому повномасштабного їх включення до об'єднання. Досягнення цієї мети передбачалося через політичну асоціацію та економічну інтеграцію країн-партнерів з ЄС. Таким чином виникла ідея створення ініціативи «Східне партнерство». Дана ініціатива була представлена та розпочала свою діяльність 7 травня 2009 року на саміті ЄС у Будапешті й мала на меті поглибити стосунки зі шістьма країнами Східної Європи та Південного Кавказу – Азербайджаном, Білорусією, Вірменією, Грузією, Молдовою та Україною.

Розглядувана проблема потребує поглибленого аналізу з огляду на те, що Україна є однією з країн-учасниць Східного партнерства. Актуальність теми надзвичайно вчасна, оскільки сьогодні питання вибору Україною її зовнішньополітичного вектора є досить гострим гострим. Україна перебуває між двома потужними світовими гравцями – ЄС та Росією – які з обох сторін тиснуть на неї, вимагаючи зробити вибір на користь власного проекту поглиблення співпраці. Варіант, який пропонує ЄС, – це Зона вільної та поглибленої торгівлі з ЄС, у той час як Росія пропонує Україні

приєднатися на рівні повноправного члена у Митний Союз.

Мета дослідження – визначити результати імплементації ініціативи «Східне партнерство» Україною станом на кінець 2013 року. Обрані хронологічні рамки з 7 травня 2009 року до грудня 2013 року зумовлені тим, що нижня межа визначена датою введення в дію Східного партнерства (СхП), а верхня межа – саміт Східного партнерства у Вільнюсі. Верхня межа зумовлена тим, що саме результати Вільнюського саміту мають вирішальне значення не тільки у двосторонніх відносинах з ЄС, але й у проведенні зовнішньої політики України в цілому. Власне, результати Вільнюського саміту і є основним результатом імплементації Східного партнерства Україною станом на кінець 2013 року.

Історія євроінтеграційних процесів України розпочалася одразу після здобуття нею незалежності. Позиція України щодо ЄС на законодавчому рівні вперше була сформована у 1993 році у постанові «Про основні напрямки зовнішньої політики України», в якій йшлося про те, що «...перспективною метою зовнішньої політики є членство України в Європейських співтовариствах... З метою підтримки стабільних відносин з Європейськими співтовариствами Україна укладе з ними Угоду про партнерство та співробітництво, здійснення якої стане першим етапом просування до асоційованого, а згодом до повного її членства у цій організації»¹. А у 1994 році було підписано Угоду про партнерство та співробітництво України з ЄС, яка регулювала двосторонні відносини. У 2004 році було створено Європейську політику сусідства, яка поширювалася на країни Північної Африки та Східної Європи, в тому числі й на Україну. В рамках дії цієї програми Україна підписала План дій, який повинен був координувати відносини між ЄС та Україною. Таким чином, Україна крок за кроком рухалася в євроінтеграційному напрямку. 2007 рік став важливим на цьому шляху, оскільки Україною було розпочато переговори щодо Угоди про асоціацію з ЄС.

Станом на 2009 рік, коли було започатковано ініціативу «Східне партнерство», Україна, яка стала однією з шести країн-учасниць, у порівнянні з іншими країнами-учасницями цієї ініціативи мала найтісніші відносини з ЄС. Адаже на той період тільки вона вже мала історію переговорів щодо Угоди про асоціацію з ЄС. Оскільки у СхП не гарантувала країнам-учасницям ініціативи членства в ЄС у майбутньому (хоча й не заперечувала його), а йшлося тільки про можливе підписання Угоди про асоціацію, в Україні почали лунати думки про те, що участь країни у новій ініціативі буде «кроком назад» у двосторонніх відносинах України з ЄС. Інші ж вважали, що участь у новій програмі ЄС принесе значну кількість переваг для України, зо-

крема поглиблення співпраці як з ЄС, так і з іншими країнами-учасниками СхП. На старті ініціативи у 2009 році Україна була лідером за рівнем розвитку відносин з ЄС серед країн-учасниць, а отже, могла б це використати як свою перевагу у багатосторонньому форматі СхП.

Проте уже в 2011 році Молдова, а не Україна, була названа «найкращою ученицею» у процесі євроінтеграції в рамках СхП. Такий підсумок було зроблено після опублікування рейтингу «Індекс європейської інтеграції країн Східного партнерства»². Хоча Молдова не змогла перегнати Україну за загальними досягненнями у відносинах з ЄС, проте динаміка євроінтеграційних процесів значно перевищувала українські темпи. За два роки Молдова почала швидко наздоганяти Україну у підготовці Угоди про асоціацію, що і вплинуло на результати рейтингу. В першу чергу, це було зумовлено тим, що якраз у 2009 році до влади у Молдові прийшла коаліція «Альянс за європейську інтеграцію».

Але, як уже говорилося вище, результати «Індексу європейської інтеграції країн Східного партнерства» потрібно розцінювати як аналіз динаміки євроінтеграційних процесів у країнах-учасниках. І хоча ця динаміка в Україні була нижчою ніж, у Молдови, проте саме Україна була першою серед країн-учасниць СхП, хто парафував Угоду про асоціацію з ЄС. 30 березня 2012 року голови делегацій на переговорах України та Євросоюзу парафували Угоду про асоціацію, включаючи поглиблену та всеохоплюючу зону вільної торгівлі. На цій же зустрічі обидві сторони висловили спільне зобов'язання вжити подальших технічних заходів, необхідних для підготовки до підписання Угоди про асоціацію. 10 грудня 2012 року Рада із закордонних справ ЄС прийняла висновки Ради по Україні, що стало підтвердженням готовності ЄС до рішучих дій у співпраці з Україною, а саме підписання Угоди про асоціацію, як тільки Україна зробить відчутний прогрес у чітко зазначених питаннях, а саме: відповідність парламентських та інших виборів міжнародним стандартам; вирішення питання вибіркового правосуддя та запобігання його повторенню; здійснення реформ, які були визначені у спільно узгодженому порядку денному переговорного процесу щодо Угоди про асоціацію³.

Окрім активізації відносин України з ЄС на найвищому рівні, варто звернути увагу на сприйняття євроінтеграційних процесів українського народу. За даними опитування DW-Trend, у 2012 році кількість населення, який підтримує євроінтеграційний вектор зовнішньої політики України, дещо зменшилася, але у 2013 році ця ідея знов набула популярності та позитивно сприймалася 59% населення, в той час як проти виступало тільки 24%⁴. Таким чином, станом на 2013 рік ідея євроінтеграції була підтримана більшістю українського суспільства.

Окрім підвищення привабливості євроінтеграційних процесів в Україні, важливо оцінити практичні досягнення реалізації Східного партнерства. На початку 2013 року аналітики групи Геостратегії дали оцінку реалізації шести стратегічних цілей Східного партнерства за отриманими практичними результатами. Зіставивши цілі та результати, аналітики групи Геостратегії дійшли висновку, що більшість цілей СхП не була досягнута станом на 2013 рік. Так, за словами аналітиків, жодна з країн-партнерів станом на 2013 рік не досягнула спрощення візового режиму та його лібералізації, створення поглиблених зон вільної торгівлі та інтегрованої системи управління кордонами⁵.

Певного прогресу було досягнуто у підтримці процесу адаптації національного законодавства і зміцнення інституційного потенціалу країн-членів Східного партнерства. З метою адаптації державної служби до стандартів ЄС Нацдержслужбою України було реалізовано впровадження європейських інструментів інституційної розбудови Twinning, TAIEH, SIGMA, координується впровадження програми Всеохоплюючої інституційної розбудови (CIV) та налагоджено співпрацю з Організацією економічного співробітництва (ОЕСР) у рамках Комітету з питань державного управління⁶. Ще одним завданням Східного партнерства проголошувалося сприяння регіональному співробітництву країн-учасниць з ЄС. Співробітництво між Україною та ЄС у сфері регіональної політики було зосереджено на наступних напрямках:

- Імплементация Меморандуму про взаєморозуміння для встановлення діалогу у сфері регіональної політики;
- Налагодження взаємодії між представниками місцевої та регіональної влади України та ЄС в рамках Комітету регіонів ЄС (КР);
- Реалізація Спільної ініціативи ЄС щодо Криму;
- Реалізація на регіональному рівні проектів за рахунок фінансових інструментів ЄС (Європейський інструмент сусідства і партнерства, Європейський інвестиційний банк, Інвестиційний інструмент політики сусідства);
- Участь у реалізації Пілоотної програми регіонального розвитку Східного партнерства (ППРР СхП);
- Залучення України до реалізації Стратегії ЄС щодо Дунайського регіону;
- Сприяння залученню регіонів України до діяльності європейських регіональних асоціацій, зокрема Асамблеї європейських регіонів (Assembly of European Regions), Ради європейських муніципалітетів та регіонів (Council of European municipalities and regions), Конференції європейських за-

конодавчих асамблей (Conference of European Regional Legislative Assemblies), Асоціації європейських прикордонних регіонів (Association of European Border Regions), Конференції периферійних морських регіонів (Conference of Peripheral Maritime Regions), Конференції президентів регіонів із законодавчими повноваженнями (Conference of President of Regions with legislative power), Європейської асоціації представників місцевого самоврядування гірських регіонів (European Association of elected representatives from Mountain Areas) та Європейських міст (EUROCITIES)⁷.

Досягнуто деякого прогресу і у співробітництві в галузі енергетичної безпеки. У 2011 році Україна стала повноправним членом Енергетичного співтовариства. Як наслідок виконання вимог Співтовариства було ухвалено Закон України «Про засади функціонування ринку газу» та підготовлено проект Закону «Про засади функціонування ринку електричної енергії». ЄС надав підтримку Україні, зокрема у рамках додаткового проекту технічної допомоги, доданого до поточної Програми бюджетної підтримки в рамках реформування енергетичного сектору України, започаткованої у березні 2010 року. Станом на 2013 рік продовжувалася підготовка до практичної реалізації проекту синхронізації Об'єднаної енергетичної системи України з мережею ENTSO-E (Європейська мережа системних операторів з передачі електроенергії). Також впроваджується програма бюджетної підтримки в рамках Європейського інструменту сусідства та партнерства. Європейська Комісія виділила для України на програму енергозаощадження грант у розмірі 63 млн євро та технічну допомогу обсягом 7 млн євро. Перший транш на програму енергозаощадження був виплачений 2011 року у розмірі 31 млн євро. Протягом 2012 року був виплачений транш у розмірі 12 млн євро⁸. Але при цьому Україна й досі не розпочала здійснення реформ, передбачених Третім енергетичним пакетом, що є негативним фактом у процесі євроінтеграції.

Таким чином, ми бачимо, що деякі проголошені цілі СхП були частково реалізовані Україною, але не всі пункти були виконані. Отже, ми можемо говорити, що СхП не було настільки ефективним, як очікувалося.

Підтвердження тези про те, що Україна станом на 2013 рік не використала у повній мірі шанс євроінтеграції, який дає Східне партнерство, ми можемо знайти у рейтингу «Індекс європейської інтеграції 2013», який рейтинг визначає рівень євроінтеграційних процесів у країнах-учасницях СхП, базуючись на оцінках 50 вчених. У цьому рейтингу Україна у загальній оцінці зайняла третє місце після Молдови та Грузії. Особливу увагу експерти звертають на зниження рівня демократії в

Україні. Зокрема, протягом 2012-2013 років країна погіршила показники якості проведення виборів, показала деякий спад рівня свободи ЗМІ та забезпечення права на зібрання, а також нездатність гарантувати незалежність судочинства. Ще один напрямок відставання України від трьох сусідів – Молдови, Грузії та Вірменії, – це антикорупційна політика та її реалізація. Практичне запровадження в Україні електронних закупівель так і не відбулося, а норми закону було вирішено переглянути. Хоча з 1 січня 2013 року цей механізм закупівлі мав стати обов'язковим для певного переліку товарів і послуг, проте станом на середину 2013 року Кабінет Міністрів не затвердив ні списку таких товарів, ні електронні майданчики для проведення таких аукціонів⁹. Серед позитивних змін експерти відзначили те, що Україна поліпшила свій показник у сфері захисту прав людини, в основному через законодавче забезпечення системи надання безоплатної правової допомоги та впровадження національного превентивного механізму. Ще одним вагомим та позитивним кроком було прийняття у 2012 році нового Закону «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні».

Як вказують аналітики, непослідовність дій уряду та невідповідність законодавства гальмують перехід України до другого етапу виконання Плану дій з візової лібералізації з ЄС. Для порівняння, Молдова перебуває уже на другому етапі виконання аналогічного плану дій і розраховує на отримання безвізового режиму з ЄС уже у 2015 році. Також варто відзначити, що Грузія, отримавши ПДВЛ лише на початку 2013 року, технічно майже наздогнала Україну завдяки проведенню багатьох реформ, що вимагає ПДВЛ, зокрема антикорупційних, ще до вступу до першого етапу¹⁰.

Здійснення реформ у різних сферах також містить приклади невідповідностей між рівнем співпраці з ЄС та рівнем наближення до відповідних стандартів. Так, незважаючи на членство в Європейському енергетичному співтоваристві з 2011 року, Україна не показує суттєвих результатів у дотриманні відповідних зобов'язань. Ще одним прикладом невиконання домовленостей Україною є й той факт, що у даному регіоні тільки Україна та Білорусь не розпочали видачу біометричних паспортів. Крім того, Україні досі не вдалося завершити переговори щодо угоди про спільний авіаційний простір з ЄС, яка би лібералізувала ринок внутрішніх перевезень, хоча Молдова і Грузія вже підписали такі угоди.

2013 рік був важливим роком для України. Європейський Союз відкрито заявляв, що покладає великі надії на просування українського питання на саміті у Вільнюсі 28-29 листопада 2013 року. За два місяці до проведення саміту Східного партнерства, незважаючи на те, що Україна не виріши-

ла проблему виборчого правосуддя та питання Ю. Тимошенко, а також не було внесено необхідних поправок до законів щодо правових та судових систем, виборів, кримінального переслідування, поліпшення бізнес-середовища та боротьби з корупцією, президент Литви Д. Грібаускайте прокоментувала ситуацію так: «Україна занадто велика, занадто сильна, занадто важлива, щоб дозволити іншим вирішувати свою долю. Це рішення України, чи бути з Євросоюзом, чи ні. Сьогодні Україна перебуває у центрі уваги всіх європейців, які небайдужі до безпеки нашого континенту і процвітання. Європа чекає Україну та підтримує її. Вільнюський саміт може стати історичним днем, коли Україна обрала Європу і Європа обрала Україну»¹¹. Передбачалося, що на саміті у Вільнюсі 29-30 листопада 2013 року можливе підписання Угоди про асоціацію між Україною та ЄС. Цей можливий крок сусідами України розцінювався по-різному. Зрозуміло, що Європейський Союз вбачав вигоду від підписання цієї угоди в першу чергу через підписання договору щодо DCFTA (DCFTA – договір про поглиблену та всеосяжну зону вільної торгівлі, який входить до змісту Угоди про асоціацію). Договір забезпечив би вільний безмитний доступ європейських товарів на український ринок та відкрив би ринок ЄС для українських виробників на таких самих умовах. Східний сусід України вбачав у зовнішній політиці ЄС щодо країн Східної Європи та Південного Кавказу вторгнення у «зону особливих інтересів Росії». З точки зору президента Європейської комісії Ж.М. Баррозу, підписання Україною Угоди про асоціацію з ЄС не матиме негативних наслідків для Росії. У зовнішній політиці України відносини з ЄС мали пріоритетний напрям: двосторонній діалог, участь у Східному партнерстві та парафування Угоди про асоціацію були яскравим свідченням цього.

За тиждень до проведення саміту Східного партнерства у Вільнюсі, 21 листопада 2013 року Кабінет Міністрів України прийняв рішення про призупинення підготовки укладання Угоди про асоціацію з ЄС. Прем'єр-міністр України М. Азаров заявив, що умови DCFTA не є вигідними для української економіки. Він запропонував взяти паузу у процесі євроінтеграції України. Така заява уряду викликала масові демонстрації по всій країні, на яких люди вимагали, щоб президент України підписав Угоду про асоціацію у Вільнюсі на саміті Східного партнерства 28-29 листопада 2013 року. Проте вимоги демонстрантів не були виконані, а Угода про асоціацію України з ЄС не була підписана.

Після жорстокої сутички «Беркута» з протестуючими на Майдані вночі 30 листопада 2013 року мітинги розпочалися з вже новою силою та дещо змінили свій характер. Після спроби розгону протестувальників мета Євромайдану змінилася:

люди почали виходити на мітинги не через провал Угоди про асоціацію, а саме через дії «Беркута» та застосування владою сили проти мирних демонстрантів. Це підтверджує і соціологічне опитування Фонду «Демократичні ініціативи імені Ілька Кучерів» та Київського міжнародного інституту соціології. За опублікованими результатами опитування учасників Євромайданів, 70% протестуючих назвали дії «Беркута» як основною причиною, яка змусила їх вийти на акцію протесту. Тільки трохи більше половини (53,5%) опитаних протестували через відмову В. Януковича підписати Угоду про асоціацію з ЄС. Іншими популярними причинами серед опитаних були бажання змінити життя в Україні (50%) і бажання змінити уряд в Україні (39%). На заклик опозиції прийти на Майдан прийшло тільки 5% від усіх учасників Євромайдану. Таким чином, ми можемо говорити про те, що Євромайдан перетворився на Майдан, але вже без префікса «євро».

8 грудня 2013 року близько мільйона людей зібралось на Майдані, щоб висловити свою позицію, вимагати відставки уряду та покарати винних у розгоні мирного мітингу. Під час цього мітингу був повалений пам'ятник В. Леніну як символ СРСР. Міжнародне співтовариство також відреагувало на події в Україні. Міністри Польщі, Швеції та Литви засудили застосування сили до Євромайдану та акцентували увагу на тому, що використання грубої сили є неприпустимим. США також одними з перших відреагували на події ночі 30 листопада і закликали уряд України поважати права громадянського суспільства та принципи свободи слова і свободи зібрань, що є проявом дотримання демократичних цінностей, які, в свою чергу, відіграють важливу роль у двосторонніх відносинах США з Україною.

12 грудня 2013 року Європарламент прийняв резолюцію щодо результатів Вільнюського саміту і майбутнього Східного партнерства з особливою увагою до України. В цій резолюції депутати засудили застосування сили до мирних протестувальників та закликали до швидкого прийняття Угоди про безвізовий режим¹². Єврокомісар також підтвердив послідовну позицію ЄС щодо Угоди про асоціацію з Україною та дав зрозуміти, що підписання цієї угоди з Україною можливе одразу, як тільки уряд країни буде готовий виконати необхідні умови. Така резолюція, як і в цілому реакція ЄС на такий поворот подій, була розцінена Росією як спроба тиску на Україну. В. Путін заявив, що Україна сама повинна вирішити, підписувати чи не підписувати угоду, і попросив Брюссель не вчиняти тиск на В. Януковича. Крім того, він додав, що Росія підтримає будь-який вибір України.

13 грудня 2013 року було організовано «круглий стіл» влади та опозиції, під час якого планува-

лося обговорити шляхи вирішення політичної ситуації у країні. Проте обидві сторони не змогли дійти згоди та спільно прийняти план дій виходу з кризової ситуації, що ще більше поглибило становище що склалося. Основною проблемою було те, що опозиція не була сильною та не змогла відстояти вимоги Майдану на цьому «круглому столі». Розуміючи слабкість опозиції, Президент України В. Янукович не мав наміру йти на компроміс. Його дії були спрямовані на те, щоб не допустити дострокових виборів Президента України. Такий стан справ поглиблює ситуацію та робить конфлікт затяжним.

Підбиваючи підсумки участі України у ініціативі ЄС «Східне партнерство», можемо зробити висновок, що дана політика ЄС не є достатньо ефективною. Із шести проголошених цілей Східного партнерства тільки половина з них були хоча б частково виконані станом на кінець 2013 року. Звичайно, найбільший акцент потрібно зробити на тому, що Україна була першою серед шести країн-учасниць СхП, яка могла б підписати Угоду про асоціацію на саміті Східного партнерства у Вільнюсі, але не зробила цього. До таких результатів призвело два фактори: ЄС не зміг запропонувати хороші умови DCFTA для України та сильний вплив Росії на українську владу.

¹ Постанова Верховної Ради України про основні напрямки зовнішньої політики України 1993 р. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/3360-12>

² Index of European Integration 2011. – Режим доступу: <http://www.irf.ua/files/ukr/programs/euro/zvit.pdf>

³ Council of the European Union. Council conclusions on Ukraine. Brussels, 10 December 2012. – Режим досту-

пу: http://www.consilium.europa.eu/uedocs/cms_data/docs/pressdata/EN/foraff/134136.pdf

⁴ У Євросоюз хочуть майже 60% українців // Дзеркало тижня. – Режим доступу: http://dt.ua/UKRAINE/uevrosoyuz-hochut-mayzhe-60-ukrayinciv-124455_.html

⁵ Частина 2: Реанімація «Східного партнерства» – страхівка від пастки Митного Союзу? // Geostrategy. – Режим доступу: <http://geostrategy.ua/node/362>

⁶ Шоста регіональна конференція з питань інституційної розбудови. – Режим доступу: <http://nads.gov.ua/sub/ternopilaska/ua/publication/content/41081.htm?lightWords&s398224032=23ae56d09b3819fd6fa7de67d8708e22>

⁷ Регіональне співробітництво // Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue/regional>

⁸ Співробітництво між Україною та ЄС в енергетичній сфері // Міністерство закордонних справ України. – Режим доступу: <http://mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/european-integration/energy-cooperation>

⁹ European Integration Index 2013 for Eastern Partnership countries. – Режим доступу: http://www.eap-index.eu/images/Index_2013.pdf

¹⁰ European Integration Index 2013 for Eastern Partnership countries. – Режим доступу: http://www.eap-index.eu/images/Index_2013.pdf

¹¹ Регіональне співробітництво// Представництво України при Європейському Союзі та Європейському Співтоваристві з атомної енергії. – Режим доступу: <http://ukraine-eu.mfa.gov.ua/ua/ukraine-eu/sectoral-dialogue/regional>

¹² European Parliament resolution of 12 December 2013 on the outcome of the Vilnius Summit and the future of the Eastern Partnership, in particular as regards Ukraine. – Режим доступу: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDocdo?type=TA&reference=P7-TA-2013-0595&language=EN>